

POSTANOWIENIE

12 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Trzebiatowski

na posiedzeniu niejawnym 12 czerwca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku P. spółki akcyjnej
w K.
z udziałem P.
w J., P.
w L. i P.
w K.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej P. w J., P. w L. i P.
w K.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z 7 czerwca 2024 r., II Ca 690/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od P. w J., P. w L. i P. w K. solidarnie na rzecz P. spółki akcyjnej w K. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Uczestnicy postępowania P. w J., P. w L. i P. w K. wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 7 czerwca 2024 r. Wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania uzasadnili potrzebą wykładni przepisów prawnych

budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jak zaznaczono wyżej, skarżący oparli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania tylko jednej na spośród wymienionych przesłanek, tj. drugiej z nich.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie, a przy tym w odniesieniu do identycznych lub przynajmniej podobnych stanów faktycznych, które też należy przytoczyć w uzasadnieniu tych podstaw (postanowienia SN: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

W ocenie skarżących w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni z art. 172 § 1 k.c. w zw. z art. 292 zdanie drugie k.c. w zw. art. 245 § 2 k.c. oraz w zw. z art. 305⁴ k.c. i art. 352 k.c. oraz art. 3 k.c. w powiązaniu z art. 2, art. 21 ust. 1 i 2, art. 25 ust. 4, art. 31 ust. 2 i 3, art. 32 ust. 1 i 2, art. 37 ust. 1, art. 45 oraz art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP.

Analiza wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, jego uzasadnienia, a także uzasadnień orzeczeń sądów obu instancji, nie daje podstaw do uznania, że rzeczywiście zachodzi przesłanka potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Należy zauważyć, że przepisy dotyczące przedstawionej problematyki były przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego i obecnie nie budzą one żadnych wątpliwości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie odniesiono się do zagadnienia możliwości ustanowienia w drodze czynności prawnej lub orzeczenia sądu przed 3 sierpnia 2008 r. - kiedy na mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116, poz. 731) wprowadzono do systemu prawnego przepisy o służebności przesyłu zawarte w art. 305¹-305⁴ k.c. – służebności gruntowej o treści odpowiadającej w istocie obecnej służebności przesyłu. Do tego zagadnienia odniesiono się m.in. w uchwale Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 (OSNC 2003, nr 11, poz. 142). Zgodnie z tą uchwałą (jej pkt 2) okoliczność, że nieruchomość władająca wchodzi w skład przedsiębiorstwa energetycznego, sama przez się nie wyklucza możliwości zrealizowania przez strony umowy o ustanowienie służebności gruntowej celu określonego w art. 285 § 2 k.c. W uzasadnieniu uchwały odwołano się nie tylko do treści tego przepisu, ale uwzględniono racje historyczne oraz wnioski płynące z wykładni systemowej i funkcjonalnej. Wskazano, że stosownie do art. 285 § 2 k.c., służebność gruntowa może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władającej lub jej oznaczonej części. Strony każdej z zawartych umów o ustanowienie służebności nie mogły regulować treści tych umów na podstawie kryteriów innych niż ustawowe.

Pogląd wyrażony w przytoczonej uchwale został następnie podzielony w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego (np. postanowienia SN z 30 września 2008 r., II CSK 154/08 i II CSK 155/08 oraz z 7 listopada 2008 r., II CSK 326/08). Jego konsekwencją było przyjęcie, że możliwe jest także zasiedzenie służebności gruntowej o treści umożliwiającej korzystanie z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzych nieruchomościach (wyrok SN z 11 marca 2005 r., II CK 489/04 oraz postanowienia SN z 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, z 8 września 2006 r., II CSK 112/06, z 4 października 2006 r., II CSK 119/06, z 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, z 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08, z 16 września 2009 r., II CSK 103/09, z 23 września 2010 r., III CSK 319/09, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 36, a także uchwała SN z 26 lipca 2017 r., III CZP 28/17).

W kolejnych judykatach Sądu Najwyższego w rzeczonej kwestii (wyrok SN z 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05 i uchwała SN z 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biuletyn SN" 2008, nr 10, s. 8) przyjęto, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa oraz że ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria „nieruchomości władnącej” w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne. W uzasadnieniu powołanej uchwały odwołano się do wykładni funkcjonalnej art. 285 § 2 k.c., która przemawia za tym, aby konstrukcję służebności gruntowej zastosować w sytuacji, w której ma ona na celu zwiększenie użyteczności przedsiębiorstwa, a nie nieruchomości władnącej lub jej oznaczonej części. W odniesieniu do wprowadzonego z dniem 3 sierpnia 2008 r. nowego trzeciego – obok służebności gruntowych i służebności osobistych – rodzaju służebności zdefiniowanego w art. 305¹ k.c. wskazano, że służebność przesyłu, w przeciwieństwie do służebności gruntowej, nie została powiązana z nieruchomością władnącą. Ma ona na celu umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń, których jest właścicielem, a zatem, które wchodzą w skład jego przedsiębiorstwa (art. 551). Ustanowienie służebności przesyłu następuje na rzecz przedsiębiorcy, a jej nabycie w drodze zasiedzenia następuje przez przedsiębiorcę, a nie na rzecz właściciela nieruchomości władnącej lub przez takiego właściciela. Przy instytucji przesyłu kategoria "nieruchomości władnącej" w ogóle nie występuje. Oznaczenie takiej nieruchomości jest więc dla ustanowienia lub nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu niepotrzebne. Uznano, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa (art. 285 k.c.), odpowiada funkcji i treści nowo kreowanej służebności przesyłu (szerzej projekt

ustawy o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego wraz z uzasadnieniem z 6 listopada 2007 r., druk nr 81).

Mając powyższe na uwadze, nie można przyjąć, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania została wykazana w sposób właściwy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[a.ł]

(M.K.)